

Vlaams
Parlement

vergadering **C268 – CUL34**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 9 juli 2013

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de beslissing om de rubriek 'Bye Bye Belgium' te schrappen
- 2029 (2012-2013) 3
- Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerkingsverbanden tussen grote mediagroepen
- 2081 (2012-2013)
- Interpellatie van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de mogelijke verschraling van het krantenlandschap in Vlaanderen na de bundeling van krachten tussen Corelio en Concentra
- 128 (2012-2013)
- Interpellatie van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de joint venture tussen Corelio en Concentra
- 130 (2012-2013) 6

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

Vraag om uitleg van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de beslissing om de rubriek ‘Bye Bye Belgium’ te schrappen - 2029 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, enkele weken geleden werden we verrast toen bleek dat er in de Verenigde Staten een hele heisa was ontstaan over het ‘vermeend’ wangedrag van de Amerikaanse ambassadeur in België.

Na vier jaar vertrekt Howard Gutman op 23 juli uit ons land. De laatste twee maanden kwam de man in opspraak wegens ‘mogelijke’ bezoeken aan minderjarige prostituees. De hele heisa is ontstaan na een bericht in de New York Times, waarin sprake was van een ‘mogelijk’ – ik druk mij al drie keer in de veronderstellende wijze uit – seksschandaal waarbij de ambassadeur betrokken zou zijn. De zaak is eigenlijk veel ruimer dan dat.

Om een lang verhaal kort te maken: de ambassadeur moet, conform de zeer strikte beveiligingsvoorschriften, aan de veiligheidsagenten laten weten wanneer hij zijn huis verlaat. Dat is blijkbaar niet altijd gebeurd, wat door de betrokken agenten in een rapport werd gemeld aan de inspecteur Interne Zaken bij het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken.

Die inspecteur ging eind vorig jaar met pensioen, maar moest nog de definitieve versie van het rapport goedkeuren. Toen merkte ze blijkbaar dat de befaamde passages met aantekeningen over de Amerikaanse ambassadeur waren gefilterd uit het document. Dat heeft ze dan maar aan de Texaanse senator Ted Cruz gemeld. Hij heeft samen met een aantal andere republikeinen de kat de bel aangeboden en de nieuwe Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken om uitleg gevraagd.

Algauw was er sprake van een doofpotoperatie, van het door de regering belemmeren van het onderzoek. In het momenteel giftige politieke klimaat in de Verenigde Staten is het niet verwonderlijk dat dit al gauw de media haalde. Sommigen zien er zelfs een eerste strategische zet in van de republikeinen om potentieel presidentskandidaat en voormalig minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton te beschadigen. Ook president Obama zag zich genoodzaakt te reageren en beval een grondig onderzoek, vooral dan naar de zogenaamde doofpotoperatie waarbij passages uit een intern rapport werden geschrapt. De overheid dreigde naar verluidt met een gerechtelijke vervolging van de inspecteur die het rapport lekte aan de senator. Gutman zelf heeft via een officiële verklaring elke aantijging over illegale activiteiten met klem ontkend.

Minister, de ambassadeur had bij wijze van afscheid een rubriek in het programma Villa Vanthilt. Laat het duidelijk zijn, voorzitter: het is puur toeval dat het om Villa Vanthilt gaat. Ik zou dat programma niet durven te viseren. Mocht iemand dat al denken: mijn vraag maakt zeker geen deel uit van een of andere vermeende beschadigingsoperatie tegen dat programma.

Gutman presenteerde de korte rubriek Bye Bye Belgium, waarbij een stukje uit het rijke VRT-archief werd voorzien van commentaar. Toen de heisa rond Gutman in de Verenigde Staten losbarstte, besliste de VRT aanvankelijk om deze rubriek tijdelijk te schrappen, tot er meer duidelijkheid zou zijn. De VRT liet echter wel weten dat die beslissing geen oordeel inhield over Gutman en dat hij wat de omroep betreft onschuldig blijft tot het tegendeel bewezen wordt. Het opvoeren van Gutman in een amusementsprogramma kon echter niet langer. Enkele dagen later werd beslist om de rubriek definitief af te voeren en een nieuwe rubriek, Funky Town, met bekende Vlamingen, op te voeren.

Wie of wat de VRT in zijn programma's brengt, is de verantwoordelijkheid van de VRT. Of dat nu BV's of bekende buitenlanders zijn, heeft wat mij betreft weinig belang. Het gaat mij

dus niet over de inhoud van de rubriek noch over het programma zelf. Ik stel mij echter wel vragen bij de beslissing van de VRT om, wegens een aantal aantijgingen aan het adres van Gutman, de ambassadeur van het scherm te weren. Ik begrijp dat het geen eenvoudige beslissing is. De ambassadeur is in het oog van een media- en politieke storm in zijn thuisland terechtgekomen. Bij mijn weten is er echter geen gerechtelijk onderzoek of officiële gerechtelijke procedure tegen de man ingesteld. Minister, dat vind ik toch wel een belangrijk gegeven. Wekt de VRT, door Gutman zo nadrukkelijk van het scherm te halen, niet de indruk wel degelijk geloof te hechten aan een aantal aantijgingen? Ook al communiceerde de VRT achteraf dat iedereen onschuldig is tot het tegendeel bewezen wordt, de feitelijke beslissing om iemand die op een bepaald moment van iets beschuldigd wordt, van het scherm te weren, wekt toch de indruk dat het andersom is.

Minister, ik moet toegeven dat ik daar bevreesd voor ben. Het gaat mij niet om de heer Gutman of om de Verenigde Staten. Het gaat mij om het principe dat van gelijk wie, gelijk waar, gelijk wat kan worden gezegd, en men dan kan beslissen om die persoon van het scherm te weren. Daarom is het belangrijk om inzicht te krijgen in de argumentatie van dergelijke beslissing. Is die gestoeld op een algemeen principe? Dan moet iedereen van wie gelijk wat wordt gezegd, van het scherm worden geweerd. Dat lijkt mij zeer interessant in het kader van de verkiezingen van 2014. We vertellen er maar op los en dan mogen een aantal mensen niet meer op het scherm verschijnen. Het zou mij op ideeën kunnen brengen. Gaat het hier echter om een uitzonderlijke beslissing? Dan zou ik graag weten waarom dat zo beslist werd.

Minister, kunt u toelichten op basis van welke argumenten de VRT besliste om de rubriek Bye Bye Belgium met de heer Gutman niet langer uit te zenden? Denkt u niet dat hier een gevaarlijk precedent geschapen wordt aangezien er geen enkele gerechtelijke procedure tegen de persoon in kwestie loopt? Denkt u ook niet dat de VRT hier minstens de indruk wekt dat het schandaal wel eens zou kunnen kloppen?

Dat zijn de vragen en bedenkingen die ik heb bij dergelijke manoeuvres van een openbare omroep naar aanleiding van dergelijke feiten.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Tommelein, een deel van de grote principes uit het antwoord hebt u zelf al gegeven. De VRT beslist natuurlijk autonoom over de invulling van haar programma's. Zij vult die in conform de richtlijnen in de beheersovereenkomst en hanteert daarbij haar eigen deontologisch kader.

Het programma Villa Vanthilt, meer specifiek, was gestart met een rubriek waarin de Amerikaanse ambassadeur Howard Gutman een eigen rubriek Bye Bye Belgium had. Aan de hand van een grappig archieffragment gaf de ambassadeur commentaar bij de gaststad waar Villa Vanthilt elke week neerstrijkt. De rubriek werd tijdelijk stopgezet omdat de heer Gutman aanvankelijk ook geen interviews gaf over de hetze die ontstaan is. De heer Gutman was toen van de radar verdwenen. De VRT oordeelde dat de heer Gutman moeilijk in een grappige en vrijblijvende context kon worden opgevoerd, zolang er nog ernstige vragen waren in verband met de aantijgingen die aan zijn adres werden geuit.

Het gaat hier inderdaad om een ad-hocbeslissing van de VRT, maar die is toch in lijn met de geest van een richtlijn over cocomentatoren in de sport die in opspraak zouden zijn gekomen voor bijvoorbeeld doping. Dan past men hetzelfde voorzichtigheidsprincipe toe. In die richtlijn staat onder meer: "Omtrent iemand die in opspraak komt met betrekking tot sportgebonden strafbare feiten wordt er ad hoc beslist of de betrokkene nog kan optreden als cocomentator of als centrale gast." In dezelfde geest heeft de VRT effectief een beslissing genomen, nu voor een gast in een talkshow, niet in een sportprogramma.

Bovendien heeft alles zich afgespeeld in een zeer kort tijdsbestek. Op de dag van het uitbreken van de heisa was er het fysieke probleem dat net die dag de nieuwe filmpjes moesten worden ingelezen. Dat kwam allemaal samen. In volle crisissituatie leek het weinig

passend om de heer Gutman die dag nog te benaderen om hem te vragen die rubriek in te lezen. Dat was een probleem. Het was volgens de VRT daarna praktisch niet mogelijk om de draad van de reeks gewoon weer op te nemen, nadat die was onderbroken. Nadat er een alternatief voor de rubriek werd gevonden, heeft de VRT geoordeeld dat het voor de continuïteit van het programma beter was om het format niet nog eens te veranderen.

De VRT heeft altijd uitdrukkelijk gecommuniceerd dat zij met deze beslissingen geen oordeel wenst uit te spreken over de grond van de zaak. Zij wil ook de heer Gutman uitdrukkelijk bedanken voor de samenwerking met de VRT.

Wat de consequenties van de beslissing betreft, moeten we zeggen dat de VRT in een situatie zat dat ze kritiek zou hebben gekregen, welke beslissing ze ook zou nemen. Hoewel de beslissing volgens de VRT los staat van de grond van de zaak en de VRT dat ook uitdrukkelijk gecommuniceerd heeft, zouden sommige mensen, als men het programma verder had gezet en het ook praktisch mogelijk was geweest om de filmpjes op te nemen, dat als een statement ten gunste van de heer Gutman hebben gezien. Dan zou er vanuit die hoek kritiek kunnen zijn gekomen.

De VRT kon op het moment van de beslissing onmogelijk zelf de reikwijdte van de aantijgingen inschatten of overzien. Dat kunnen we vandaag nog niet. De VRT heeft naar best vermogen een inschatting gemaakt van de opportuniteit om de heer Gutman te houden in een rol in een grappige en vrijblijvende context. De VRT heeft er van in het begin belang aan gehecht om wel duidelijk te communiceren dat dit geen standpunt inhield ten aanzien van de grond van de zaak. De VRT heeft me ook gevraagd om dat in het parlement op die manier uitdrukkelijk te herhalen.

De VRT heeft een beslissing genomen die in alle gevallen en bij alle keuzes vatbaar was voor negatieve commentaar, denk ik. Daarom heeft de VRT uitdrukkelijk gecommuniceerd dat men dat niet als ten gunste of ten nadele mocht interpreteren. Ook wegens de tijdsdruk en de materiële omstandigheden is die beslissing genomen. Daarna heeft men ook gehouden aan die keuze om het format enigszins te wijzigen. Dat is de informatie die ik bij de VRT heb kunnen inwinnen.

De heer Bart Tommelein: Minister, dank u voor uw antwoord. Het is een beetje zoals ik al vreesde. Er is een beslissing genomen uit de losse pols omdat men schrik had. Er wordt geen enkele gerechtelijke procedure gestart. U verwijst naar een dopingonderzoek in de Tour, maar dan zijn er meestal al feiten. Iemand komt dan in opspraak omdat hij wordt aangeklaagd. Zolang het enkel over geruchten gaat, doet men dat niet.

De ambassadeur zelf is zijn job blijven doen. Tot vandaag is hij nog altijd ambassadeur van toch wel een belangrijk land, de Verenigde Staten van Amerika. Het is een van de belangrijkste landen van de wereld. Over die beslissing is men op regeringsniveau in Amerika niet licht gegaan. Als er echt zware bedenkingen of aantoonbare feiten waren geweest, had die regering waarschijnlijk wel de beslissing genomen om de man terug te roepen naar Washington, maar dat heeft men niet gedaan. Ik stel enkel vast dat de ambassadeur nog altijd ambassadeur is.

In het hele verhaal mis ik ook het overleg met de ambassadeur zelf. Ik hoef de heer Gutman niet persoonlijk te verdedigen. Ik stel nu deze vraag, maar als binnen enkele weken uitkomt dat er wel feiten waren of hij wel in staat van beschuldiging wordt gesteld, weet ik dat men zal zeggen: zie je wel. Maar ik weet het dus ook niet. Ik weet wel dat je bij het nemen van dergelijke beslissingen overleg moet plegen met de persoon in kwestie. Men had de heer Gutman kunnen vragen om zelf die stap te zetten en afstand te doen van het programma. Dat is blijkbaar niet gebeurd.

Ik heb dus toch een aantal bedenkingen. Ik vind dit een heel gevaarlijk precedent. Voorzichtig zijn is natuurlijk goed. Maar als het gaat om BV's of mensen die een dergelijke belangrijke functie hebben en als er op basis van geruchten dergelijke beslissingen worden genomen, dan is de perceptie van de mensen sowieso dat er iets aan de hand is.

Ik zou minstens vragen dat de VRT in de toekomst bij dergelijke situaties overleg pleegt met de betrokkene, zodat de betrokkene zelf eventueel een beslissing kan nemen. Op die manier zijn het niet de VRT of de programmamakers die de beslissing moeten nemen, want dat is heel riskant, heel gevaarlijk.

Zeker als de persoon in kwestie een openbare functie heeft en zijn job blijft uitoefenen, bijvoorbeeld als ambassadeur, wil ik toch vragen om in de toekomst een andere procedure te volgen.

Ik herhaal dat het een gevaarlijk precedent kan zijn. Stel dat we iemand willen raken. Als het dan al voldoende is om een aantal geruchten te lanceren om iemand van het scherm te halen, zonder overleg bovendien, en zeker als het gaat om iemand die zijn functie blijft uitoefenen, dan vind ik dat heel riskant.

Voorzichtig: ja. Verstandig: eerlijk gezegd niet. Dit is natuurlijk mijn mening, maar ik waarschuw u voor de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerkingsverbanden tussen grote mediagroepen - 2081 (2012-2013)

Interpellatie van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de mogelijke verschraling van het krantenlandschap in Vlaanderen na de bundeling van krachten tussen Corelio en Concentra - 128 (2012-2013)

Interpellatie van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de joint venture tussen Corelio en Concentra - 130 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, er woedt een crisis in medialand. Tot voor kort mocht dat niet zo openlijk gezegd worden, maar nu wordt die crisis ingeroepen om synergieën door te drukken en misschien ook om journalisten naar buiten te begeleiden.

Ik schets even de context. De mediagroepen Corelio en Concentra willen hun Vlaamse kranten en digitale uitgeefactiviteiten samenbrengen in een nieuwe onderneming, een joint venture die voorlopig de naam 'Het Mediahuis' krijgt. De CEO's van respectievelijk Concentra en Corelio geven zich en hun mediabedrijven 18 tot 24 maanden tijd om er een stevig bedrijf van te maken. De bedoeling is dat Corelio voor 62 procent in het nieuwe samenwerkingsverband zal participeren, Concentra voor de overige 38 procent.

Het gaat niet alleen over het bieden van onderdak aan de kranten van beide uitgevers, Gazet van Antwerpen, Het Belang van Limburg, De Standaard en Het Nieuwsblad/De Gentenaar, maar ook aan de publicaties Jobat, Jet, Hebbes, Zimmo, Vroom, Inmemoriam en Koopjeskrant.

Dat vernamen wij allemaal via een officieel persbericht. Natuurlijk moet dit eerst nog worden aangemeld bij de Raad voor de Mededinging. Dat gebeurt in de loop van de maand juli en daarna komt er een tweede ronde. We zijn dus nog niet zo ver.

Ik heb geprobeerd om mijn vraag een beetje open te trekken, minister, want dergelijke bewegingen zien we steeds meer. Sanoma en Telenet lieten weten dat ze eind deze zomer Libelle TV lanceren. Sanoma liet al eerder verstaan dat het zijn positie op de Vlaamse magazinemarkt wil aanvullen met activiteiten op andere mediaplatformen. Er zijn heel veel participaties en synergieën. Dergelijke bewegingen vinden steeds meer plaats in ons land. De aangehaalde redenen zijn meestal economisch: de rentabiliteit. Wat me vooral opvalt in de 'word count' is het woordje 'schaalvergroting'.

We hebben natuurlijk allemaal veel vragen en weinig antwoorden, ook over hoe de synergie en de reorganisatie een effect zullen hebben op de tewerkstelling en de jobs van een aantal journalisten en andere mensen. De communicatie daarover ontbreekt, we krijgen daar heel weinig informatie over.

De CEO's, onder andere van de constructie die nu wordt opgezet, zien veel potentieel voor de werknemers, de eindgebruikers en de adverteerders. Ook hier zien we de schaalvergroting weer, want ze zeggen: "Door de grotere schaal waarop Het Mediahuis opereert, kunnen we ruimte creëren voor investeringen in productverbeteringen én de verdere uitbouw van digitale activiteiten."

Minister, Vlaanderen is een kleine regio, dat weten we allemaal, zowel op het vlak van radio, van televisie als van print. We zien nu dat de laatste evolutie het samengaan van mediagroepen is. We kunnen niet blind zijn – en hiermee wil ik een beetje mikken op uw beleid, voor de korte periode dat dit nog kan – voor de evolutie dat lokale media blijkbaar niet langer een leefbaar economisch model zijn. We kunnen daar voor of tegen zijn, maar het gevaar bestaat dat er te weinig mediagroepen zullen ontstaan.

En wat de kranten betreft, zal het heel duidelijk zijn. Aan de ene kant is er De Persgroep, aan de andere kant de groep van Corelio en Concentra. Dat zijn twee groepen die print uitbrengen in Vlaanderen. Ze zijn gekoppeld aan nationale radio- en televisiezenders en aan regionale omroepen. Als u het mediaconcentratieverslag van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) erbij neemt en de optelsom maakt, dan ziet u dat als deze operatie wordt goedgekeurd en plaatsvindt, er twee groepen zijn: 59 procent van de markt aan de ene kant voor Corelio en Concentra, en 41 procent aan de andere kant. Dat zijn de enige twee spelers. Puur economisch is er dan sprake van een duopolie in print.

Moeten we dat allemaal gezond vinden? Ik snap wel waarom dergelijke groepen dit doen, maar de vraag is of de spoeling dan niet een beetje dun wordt. U kunt dan nog zeggen dat de CEO's met klem ontkennen dat de samenwerking tussen beide mediabedrijven een verschraling zou betekenen van het Vlaamse medialandschap, maar het is niet omdat de bedrijfsstructuren Vlaams verankerd zijn en er geen buitenlandse overnemers zijn, dat er een garantie is voor niet-verschraling.

Een aantal mensen zijn heel ongerust, ook de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ). Ze zijn heel ongerust en bezorgd over de samenwerking, over het effect op de werkgelegenheid, op de redacties, op de verscheidenheid en op de diversiteit van het Vlaamse medialandschap. Dat zijn knipperlichten die Pol Deltour ook vermeldt. Hij ziet problemen op ons afkomen door de diversiteit van het medialandschap. Door de samenwerking zullen de kranten van de nieuwe groep bepaalde stukken misschien wel van elkaar overnemen, zoals dat ook gebeurde bij de andere vormen van samenwerking bij de uitgeefgroepen. Of dat ook een inbreuk vormt op de redactionele onafhankelijkheid, hangt af van hoe breed we dit allemaal zullen definiëren.

Vanuit democratisch oogpunt durf ik te stellen dat als dit lukt, dit ook een verschraling is. Dat kan een reden tot bezorgdheid zijn. We hadden al niet veel overschot. Met twee spelers op het veld zou de onafhankelijkheid en diversiteit van de berichtgeving wel eens in het geding kunnen komen. Of die aandeelhouders van die mediagroepen nu jaarlijks een aantal miljoenen euro aan dividenden uitgekeerd krijgen, is voor de samenleving en voor de democratie niet echt relevant. Het gaat erover hoe de journalistiek haar rol van vierde macht nog kan spelen.

De pure economische crisis ontkent niemand, maar de journalistieke gevolgen worden straal genegeerd. En dan wijs ik ook naar de journalisten zelf. Elke vorm van journalistieke kritiek op de eigen media moet men met een grote loep gaan zoeken. De mensen die dat hebben gedaan, die liggen onmiddellijk buiten. En daar wringt het schoentje. Die journalisten gaan braaf mee in een kader dat hen eigenlijk wordt opgedrongen door de mensen die hun lonen betalen.

Er zijn nog slechts twee groepen. We weten allemaal hoe het werkt. Als iets in de krant staat, wordt het opgepikt door de nationale media. Daarmee bedoel ik radio en televisie en regionale televisie. En die zijn in handen van diezelfde groepen, buiten de openbare omroep. Daarom wijs ik er altijd op dat de openbare omroep een zeer grote rol te spelen heeft in onze samenleving als tegengewicht. U weet dat ik kritisch ben voor de openbare omroep maar op dat vlak vind ik dat een openbare omroep moet blijven bestaan. Als we niet opletten, krijgen we een scheeffrekking.

Het samengaan van Corelio en Concentra gebeurt niet uit weelde of liefde of omdat ze dat allemaal zo graag willen. De groep De Standaard is er nooit in geslaagd relevant te worden in Limburg en Antwerpen. Aan de andere kant is de familie Baert in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Antwerpen nooit met open armen ontvangen. Nu zullen ze overal in Vlaanderen sterk staan met bedrukt papier.

Men kan de vraag stellen of die bundeling van krachten gebeurt vanuit strategische overwegingen en armoede. Er gebeurt heel veel in media- en reclameland, en er gaat nog heel wat reclamegeld naar de print. Vlaanderen hinkt een beetje achterop in de reclamebestedingen. Bij krantenconsumptie maken we de stap naar online. En dan zitten we opnieuw met die twee groepen, met een heel grote marktpenetratie online die dat deel van de reclamekoek probeert te pakken. Of men al dan niet doorschuift van traditionele print naar online, door de crossmediale bestuiving van al die media ziet men effectief dat er maar weinig groepen zijn. En dat is mijn zorg. Het gaat hier om een andere dynamiek met één doel, namelijk macht nastreven.

Minister, hoe staat u tegenover die samenwerkingsverbanden tussen verschillende grote mediagroepen? En is er dan nog voldoende ruimte voor de kleinere media-actoren in Vlaanderen die eventueel een tegengewicht zouden kunnen vormen?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: De mediabedrijven Corelio en Concentra richten inderdaad samen een bedrijf, het Mediahuis, op waarin beide bedrijven hun digitale producten en kranten bundelen. Ik zal niet herhalen wat de heer Verstrepen al heeft toegelicht.

CEO Gert Ysebaert, die de leiding krijgt van het Mediahuis, stelt in een eerste reactie dat alle titels blijven bestaan en dat hun inhoudelijke verscheidenheid behouden blijft. Het is voor iedereen echter duidelijk dat de nieuwe structuur moet leiden tot schaalvergroting, anders zou men die operatie ook niet doen. Dat kan natuurlijk gevolgen hebben voor de diversiteit in het krantenlandschap. Terwijl Vlaanderen tot enkele jaren geleden nog een heel divers krantenlandschap had met tal van onafhankelijke uitgevers blijven er met de huidige fusieoperatie nog slechts twee krantengroepen over in Vlaanderen. Enerzijds heb je de Persgroep, anderzijds het Mediahuis met Concentra en Corelio.

Het is van groot belang dat de individuele titels kunnen blijven bestaan, maar ook dat die redacties onafhankelijk van elkaar kunnen blijven werken, ook in de toekomst. Wanneer het Mediahuis synergieën en schaalvergroting zoekt, hoop ik dat de redacties zoveel mogelijk zullen worden ontzien.

Corelio en Concentra moeten hun nieuw samenwerkingsverband nog aanmelden bij de Belgische Mededingingsautoriteit, maar die oordeelt veeleer vanuit een economisch oogpunt en houdt minder rekening met wat wij hier belangrijk vinden, namelijk onafhankelijkheid en inhoudelijke diversiteit.

Minister, hoe staat u tegenover de samenwerking van Corelio en Concentra?

Bent u bezorgd over de situatie van de redacties met betrekking tot dit initiatief? Deelt u mijn mening dat deze beweging een risico inhoudt voor de onafhankelijkheid en diversiteit in de krantensector?

Kunt u een initiatief nemen om ervoor te zorgen dat er in Vlaanderen een verscheidenheid aan krantentitels blijft bestaan, met een inhoudelijke verscheidenheid?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De situatie is voldoende geschetst. Onze bezorgdheid is duidelijk. Wij zijn ongerust over de eventuele verschraling van het medialandschap, zeker wat print betreft, en over het voortbestaan van titels en het behoud van personeel. Ik denk dat zo'n samenwerking op journalistiek vlak een succes kan zijn.

Door de schaalvergroting en het tot stand brengen van synergieën is er misschien meer ruimte voor een meer diepgaande journalistiek of onderzoeksjournalistiek. Dat zou u alleszins plezieren, denk ik, want dat was toch een van de belangrijke punten van uw beleidsnota. Is daar echter zekerheid over? Weten we daar al iets meer van? Zal dat wel zo zijn? Toen Het Volk werd overgenomen door een van de beide groepen, was er ook het engagement dat die titel behouden zou blijven. We hebben echter natuurlijk vastgesteld dat Het Volk is verdwenen. Ook is er het geval van De Standaard en Het Nieuwsblad. We kunnen stellen dat Het Nieuwsblad qua politiek en economisch nieuws eigenlijk een iets meer populaire versie van De Standaard is, maar dat ook heel veel artikels gewoon identiek zijn. Het grootste onderscheid tussen De Standaard en Het Nieuwsblad lijkt me vooral de sportverslaggeving te zijn.

Minister, ik heb dus dezelfde bezorgdheden als mijn collega's, en ik stel u dus vrijwel dezelfde vragen. Wat is uw houding tegenover deze joint venture? Zijn er garanties met betrekking tot de pluriformiteit van het medialandschap? Is er volgens u sprake van mediaconcentratie? Met betrekking tot dit dossier wordt het verslag over mediaconcentratie dat de VRM volgend jaar zal uitbrengen, immers een verslag om naar uit te kijken. Hebt u misschien al contact gehad met de betrokken bedrijven over deze fusie? Dat zou immers interessant zijn. Hebt u misschien al enkele bekommernissen kunnen uiten over het behoud van de werkgelegenheid, over de pluriformiteit, het behoud van titels en dergelijke meer? Als u die contacten hebt gehad, wat is daar dan uit voortgevloeid?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, ik moet eerlijk zijn: ik was aangenaam verrast door uw reactie op deze beweging. Die was gematigd positief. Ik ben het daar volledig mee eens. Ik vind dat mijn collega's de zaken wat te negatief voorstellen, en ook niet helemaal volledig. U weet het: optimism is a moral duty. Dat is ook zo voor mijn fractie.

Nu krijgen we een concentratie of een samenwerking tussen twee mediagroepen, vooral dan wat de printmedia betreft, maar men gaat eraan voorbij dat de mediaomgeving ondertussen wel totaal is veranderd. Tegenwoordig zijn er websites, zoals Apache, waar aan onderzoeksjournalistiek wordt gedaan. Ondertussen zijn er ook de sociale media, zoals Facebook en Twitter, waar heel wat meningen kunnen worden geventileerd.

Men maakt zich zorgen over het feit dat er maar twee grote printspelers zullen zijn, zelfs in een crossmediale omgeving, maar men zou dan minstens even bezorgd moeten zijn over het feit dat er op radiovlak maar twee echt grote spelers zijn, namelijk de VRT en de zenders van de VMMA. Wat dat betreft, stelt niemand vragen over de verschraling. U wel, mijnheer Verstrepen, dat weet ik. Ik heb dat hier ook al een paar keer gezegd: ik vind het ook niet gezond dat de openbare omroep in het radiolandschap een te groot overwicht en een te grote dominantie heeft, en dat er maar één commerciële tegenspeler is, met twee zenders.

Maar goed, ik stel alleen maar vast dat een aantal zaken worden gedaan met het oog op meer efficiëntie. Dat lijkt me nog altijd veel beter dan in situaties belanden waarbij titels niet meer

leefbaar, niet meer rendabel zijn, en verdwijnen. Dan lijkt het me nog altijd beter om tot samenwerking over te gaan, zeker in een crossmediale sfeer.

Ik meen dat radio in de toekomst ook nog wel een belangrijk element zal zijn in dat crossmediapakket. In de volgende legislatuur gaan we discussiëren over de radiofrequenties. Dat zal inderdaad een heel belangrijke discussie zijn.

Minister, ik vind dus dat u op een heel goede en correcte manier hebt gereageerd op deze beweging. Wat het voorstel van de heer Vandaele betreft, we gaan nu toch niet beginnen met het op de markt brengen van een Vlaamse Pravda omdat we absoluut meer dan twee grote krantenspelers moeten hebben.

De heer Wilfried Vandaele: Natuurlijk gaat het niet over een Vlaamse Pravda, hoewel u misschien zou solliciteren om hoofdredacteur te zijn. Ik weet het niet. Alleszins zijn er initiatieven genoeg die de minister neemt om de verscheidenheid in de pers te stimuleren en te behouden. Ook op dat gebied lijkt dat me mogelijk, vandaar mijn vraag, en dat heeft niets te maken met een Vlaamse of welke Pravda dan ook.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Mijnheer Tommelein, de collega's zijn net bezorgd over de onpartijdige en objectieve journalistiek. U kunt deze evolutie om een andere reden positief bekijken. We moeten natuurlijk afwachten wat dat zoal geeft.

Voorzitter, geachte leden, de krantenwereld staat, zoals zoveel sectoren, onder enorme druk. We hebben de jaarverslagen gezien van de mediagroepen, en meestal zijn de cijfers negatief, wat wijst op een structureel probleem, op een structureel ongezonde omgeving, vandaar deze beweging. We hebben nu te maken met twee grote mediaspelers, Het Mediahuis enerzijds en De Persgroep anderzijds. Er is wel één belangrijk aspect aan deze kapitalisatie, namelijk dat die zaak in Vlaanderen blijft, dat we een Vlaamse verankering krijgen. Dat lijkt me een licht positief gegeven. Stel u voor dat buitenlandse investeerders dit zouden doen en dan vooral vanuit economisch en financieel oogpunt.

Niettemin zijn er in mijn ogen ook drie dingen die we in de gaten moeten houden. Vooreerst is er de mediaconcentratie. De Vlaamse krantenvijver wordt een poel met twee vissen en vanuit democratisch oogpunt zal dit leiden tot een verschraling van het aanbod. In mijn ogen is dit een zeer kwalijke evolutie en op deze manier komt een diverse mediasector onder druk te staan.

Minister, wanneer zal mededingingsautoriteit haar licht laten schijnen over deze fusie? Wanneer zal zij een 'go' geven aan deze joint venture? Zal deze fusie leiden tot het verdwijnen van titels? Er is allusie gemaakt op het voorbeeld van Het Volk dat op termijn opgeslorpt is door Het Nieuwsblad. Zal zich een gelijkaardig scenario afspeelen binnen de groepen Het Belang van Limburg/Gazet van Antwerpen en De Standaard/Het Nieuwsblad?

Deze joint venture is er uiteraard gekomen vanuit een economische finaliteit – dat moeten we erkennen – en dit zal gevolgen hebben voor het personeel op de redacties. Het is ook al aangehaald door de collega's. De Vlaamse Vereniging van Journalisten maakt zich terecht zorgen over de werkgelegenheid op de redacties. Men vreest voor een sociaal bloedbad. Het Mediahuis engageert zich om alle titels te behouden. Minister, in uw reactie hebt u gezegd dat dat goed is, maar dat we commerciële bedrijven daartoe niet kunnen verplichten. Dat is natuurlijk ook een realiteit. Minister, wat kunt u doen om de beste voorwaarden te creëren om te voorkomen dat er een bloedbad wordt aangericht op de redacties die zo belangrijk zijn voor een pluriform, divers medialandschap in Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik heb ook uw reactie gelezen. Ik begrijp het hoor, want in uw hoedanigheid was het een wijze reactie, maar ik heb die hoedanigheid niet en dus kan ik iets vranker en vrijer spreken. Alle sprekers voor mij hebben de situatie al genoeg geduid: welke economische realiteiten spelen, dat we blij mogen zijn dat het in Vlaamse handen

blijft, dat we daardoor misschien een sterkere krantengroep hebben. Dat is allemaal waar, maar niettemin blijf ik het een risico vinden en een verarming – nog niet voor de samenleving – als het aantal titels van dagbladen vermindert.

Deze vraag heeft een relatief klein voorwerp. Onze macht is op dat terrein zo ongeveer nul komma nul. Het enige wat kan spelen, is de mededingingsautoriteit die een voet zet, het niet toelaat of aan bepaalde voorwaarden onderwerpt, maar wat mediabeleid betreft, zijn wij onmachtig. Het is misschien de kracht van een aantal ontwikkelingen van vandaag – we hebben dat nog meegemaakt in andere sectoren – maar hoe meer bepaalde diensten of activiteiten geconcentreerd worden, hoe groter de kans dat er zich in de marge nieuwe dingen ontwikkelen. Ik wil verwijzen naar NewB bijvoorbeeld die toch probeert om in de hypergeconcentreerde bankenwereld een plaats te vinden. Ik hoop dat het pluralisme wordt gegarandeerd doordat er nieuwe mensen opstaan en met nieuwe initiatieven voor de dag komen. Apache en DeWereldMorgen zijn al genoemd, maar ik hoop dat er nog initiatieven komen en dat die ook een draagvlak vinden.

Minister, u hebt een projectlijn om dergelijke vernieuwende initiatieven te ondersteunen. Het is eens te meer een noodzaak om ervoor te zorgen dat er andere alternatieve bronnen van nieuwsspreiding en -garing en onderzoeksjournalistiek blijven bestaan.

Op korte termijn zal het geen ramp zijn, maar het is natuurlijk jammer dat de economische noodwendigheid ons danig versmacht. Het is vandaag zo dat de sportpagina's van De Morgen en Het Laatste Nieuws al erg op elkaar lijken. Heel veel stukken worden overgenomen of met minimale aanpassingen overgenomen. We kunnen dat allemaal niet erg vinden, maar de vraag rijst hoe ver je dat kunt rekken en wanneer de rek breekt en er een versmalling, waar we nu voor staan, komt.

Ik hoop dat de marge het centrum zal prikkelen en dat er nieuwe initiatieven zullen ontstaan. Laat ons eerlijk zijn: Het Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen zijn bij wijze van spreken de provinciale edities van Het Nieuwsblad en de regionale pagina van De Standaard. Er komt een soort van cohesie – in de negatieve zin van het woord – en men zal op personeel en op redactietijd kunnen besparen. En het gaat niet alleen over papier, collega Verstrepen, maar ook over de digitale ontwikkelingen.

Ik wil ook even de link leggen naar een ander gevoelig punt, de regionale televisie want ook daar zijn een aantal kruisbestuivingen en kruisverbanden. Er is één zachte troost: ik had vorige week een klein incident met een bepaalde krantenredactie in Vlaanderen en dat ging ook over autonomie van de redactie. De hevige reactie van een aantal journalisten uit die redactie stelde mij een beetje gerust. Het feit dat ze zo op hun strepen staan met betrekking tot de redactionele autonomie, maakt dat die vroede heren, die morgen de krantenimperiums beheren, niet zomaar zullen kunnen inbreken in de redactie. Misschien ben ik te goedgegelovig, maar ik geloof hen wel. Dat is een positief punt.

Hoe dan ook, we moeten de diversiteit blijven bewaken, en al is het aanvankelijk misschien marginaal, we moeten ook andere initiatieven dan de dominante een kans geven.

De heer Philippe De Coene: We mogen natuurlijk niet vergeten dat we in Vlaanderen in een redactioneel en economisch begrensde gebied leven van ongeveer 6 miljoen mensen bruto, ervan uitgaande dat mensen van 0 jaar tot 100 en zoveel jaar een krant lezen, wat lang niet het geval is. Die markt is dus veel kleiner dan dat bevolkingsaantal.

Er zijn gerenommeerde kranten in Frankrijk die het ook economisch moeilijk hebben om zich staande te houden. In een vorig leven heb ik dat destijds aan den lijve ondervonden. 'Libération' is een van de meest gereputeerde Franse kranten en heeft een oplage van 107.000 kranten. De oplage van 'Le Monde' in Frankrijk is vergelijkbaar. Dat is een van de meest gereputeerde kranten ter wereld. Ware het niet dat ze een afzetgebied hebben van 50 miljoen Fransen, dan bestonden die kranten economisch al lang niet meer. Ze bestaan overigens ook bij de gratie van de steun door grotere groepen.

In de vroege periode van De Morgen, begin tot eind jaren 80, heb ik daar gewerkt als redacteur. Behalve dat het heel boeiend en tegelijk heel vermoeiend was, was het een verhaal van vallen en opstaan en finaal is die krant gered toen een sterke uitgeversgroep zijn schouders daaronder zette. Anders bestond De Morgen, die zelf de opvolger en erfgenaam was van Vooruit en Volksgazet, niet.

Ik begrijp dat men bezorgd is om de pluriformiteit. Als medeauteur van een rapport daarover in het Europees Parlement ben ik daar ook heel bekommerd over. Diversiteit is gekoppeld aan twee voorwaarden: economische leefbaarheid en redactionele onafhankelijkheid. Die twee moeten hand in hand gaan, zo zeggen alle analyses van West-Europese krantenmarkten.

Je kunt zeggen dat het in Vlaanderen niet moeilijk is omdat we maar twee groepen meer zullen hebben. Ware deze fusie niet gebeurd, dan zouden sommige titels veel brozer en onbeschermd zijn zonder, dan met een nieuwe gefusioneerde structuur. Natuurlijk komt het er nu op aan dat redactionele onafhankelijkheid via protocollen wordt gewaarborgd, en dat is een andere kwestie. Tegelijk hebben die groepen er alle belang bij om dat wel te doen om hun aanbod en hun interessant zijn voor adverteerders in leven te houden. Een groep als De Persgroep heeft er alle belang bij De Tijd, De Morgen en Het Laatste Nieuws te hebben. Die nieuwe groep moet ook een plejade van titels hebben om overal aanwezig te zijn. Laten we hopen dat dat gebeurt.

Mijnheer Caron, u had het over de coöperatieve gedachte, u vergeleek dit met NewB. Ik heb daar ook aan aandeel van gekocht uit grote sympathie. Maar om het op die manier te runnen... Ik heb destijds bedeltochten en benefieten meegemaakt voor De Morgen en dat was allemaal ongelooflijk geestig, maar op het einde van de rit stelden we gewoon vast dat de put niet kleiner werd.

Als we onze titels willen behouden en vooral performant, modern en toekomstgericht maken, hebben we precies de grote ondersteuning nodig van groepen die proberen sterker te worden door samen te gaan, maar natuurlijk op voorwaarde dat die redacties onafhankelijk kunnen werken.

Wat dit laatste betreft, hoeven we ons ook niet zoveel zorgen te maken. Ik wil dit illustreren met een recent voorbeeld. We hebben het vrij besproken dossier van het decreet Signaalintegriteit behandeld in deze commissie. Mij is opgevallen dat de schrijvende pers – dat is haar goed recht – daar bijzonder kritisch over heeft bericht. Soms kon je je afvragen hoe dat was ten opzichte van de uitgeversgroepen, want een aantal van die uitgeversgroepen, vanuit het crossmediaal verband, hadden alle baat bij zo'n decreet. Nochtans schreven de journalisten van de schrijvende pers daar bijzonder kritisch over. Dat was misschien niet zo leuk voor de auteurs van dat stuk, tot daaraan toe, maar het was wel heel aangenaam. Daardoor besef je dat die redacties wel vrij autonoom handelen. De uitgevers hebben niet gereageerd op de inhoud van die berichtgeving, want anders zouden die stukken niet verschenen zijn. Wat dat betreft, moeten we ons niet veel zorgen maken. Natuurlijk moeten we daar te allen tijde waakzaam voor blijven.

Het zou niet verstandig zijn dat uitgevers titels en pluriformiteit cutten. Dat moet allemaal onder de voorwaarde van de economische leefbaarheid. Minister, ik vond uw reactie voorzichtig, ik zou ze vooral evenwichtig noemen en met een dubbele bekommernis: economische rentabiliteit versus journalistieke onafhankelijkheid.

In het Vlaams Parlement krijgen we vaak jongeren van tussen 18 en 22 op bezoek die een bachelor- of masteropleiding volgen. Ik stel ook altijd de vraag hoeveel van die jongeren een krant lezen, digitaal of gedrukt. Ik ben altijd teleurgesteld, zelfs als het om richtingen gaat waar kranten lezen als een must, als een *conditio sine qua non*, zou moeten worden beschouwd. Ik ben altijd teleurgesteld over het marginale deel dat een krant leest.

Minister, u moet met de leesbevordering van kranten verder gaan op de door u ingeslagen weg. Dat is zeer belangrijk. Hier is in de eerste lijn een belangrijke taak weggelegd voor de mensen van het onderwijs. Ook al omdat het in Vlaanderen geen echte cultuur is om een

krant te lezen, laat staan meerdere kranten, zoals in Nederland. Daar heb je een regionale krant in combinatie met een landelijke krant. Hier zijn, laat ons wel wezen, alle kranten regionaal. In het noorden van Frankrijk, waar 10 miljoen mensen leven, verkoopt men meer exemplaren van Nord Éclair en La Voix du Nord dan bij ons van een aantal landelijke titels. Ook wat dat betreft, zouden we de zaken beter in het juiste perspectief bekijken.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, er is al heel veel gezegd. Ik heb zelf ook al gereageerd. Uit de toon van de vragen leid ik af dat er een zekere ongerustheid is over de impact van Het Mediahuis op de pluriformiteit. Uiteraard delen wij allemaal die zorg. Maar tegelijkertijd heb ik uit de expliciete reacties van de betrokken mediabedrijven begrepen dat dit een weloverwogen beslissing betreft, met respect voor de kwaliteit, de diversiteit en de pluriformiteit in de sector van de geschreven pers.

De respectieve CEO's van de Concentragroep en de Coreliogroep en hun voorzitters van de raden van bestuur hebben zowel in een persoonlijk gesprek met mij als in de media uitdrukkelijk bevestigd dat alle krantentitels blijven bestaan. Dat is volgens mij een heel belangrijk engagement. Dit is trouwens in lijn met het belang dat beide uitgevergroepen in het verleden steeds hebben gehecht aan de pluraliteit van hun media. Beide groepen kunnen daarnaast terugblikken op een jarenlange traditie van redactionele onafhankelijkheid, die wij moeten koesteren.

De realiteit is wat ze is. Men staat voor uitdagingen. Ik ben van mening dat in de markt van de geschreven pers een krachtenbundeling vereist is als we de levensvatbaarheid en het diverse aanbod duurzaam willen behouden. Kranten hebben het steeds moeilijker om in het veranderende medialandschap en met het veranderende consumentengedrag hun traditionele gedrukte krant te verkopen. Zij zoeken steeds meer naar de juiste manier om de digitale media en digitale print uit te bouwen. Dat kent, gelukkig, steeds meer succes.

Mijn grootste bezorgdheid was en is vooral dat de oprichting van deze nieuwe joint venture tot gevolg zal hebben dat bepaalde krantentitels zouden verdwijnen. Ik heb deze zorg ook hier gehoord. Ik juich het publiekelijk gemaakte engagement van de uitgevers dan ook toe als ze stellen dat ze de bestaande titels, die complementair zijn, willen behouden. Het verdwijnen van titels zou immers een verschraling van de diversiteit van het bestaande aanbod inhouden.

Tegelijkertijd zie ik ook positieve elementen in dit verhaal: de oprichting van de joint venture en de synergieën die daardoor ontstaan, kunnen door kruisbestuiving niet alleen de kwaliteit van de betrokken titels, maar ook de kwaliteit van de geschreven media in het algemeen ten goede komen. Corelio en Concentra hebben de voorbije jaren ervaring opgedaan in het naast elkaar beheren van meerdere krantentitels. Zij hebben beide nu al meerdere titels in hun mediaonderneming. Het loutere feit van uitwisseling van artikels tussen redacties van dezelfde uitgevergroep is de voorbije jaren gegroeid. Daarover bestaan ook afspraken in andere groepen. Als we dit mondiaal bekijken, vormt Vlaanderen daarop zeker geen uitzondering. Op zich vormt dat ook geen groot probleem met betrekking tot de media-diversiteit als uitgerekend op die manier ruimte kan worden gecreëerd om binnen de redacties journalistiek het verschil te kunnen blijven maken en als de journalisten verder kunnen inzetten op de eigenheid van de krant en daar voldoende 'content' voor kunnen genereren.

Bovendien is het ook positief dat het nieuw opgerichte Mediahuis in handen van Vlaamse bedrijven is gebleven. Ik heb publiekelijk gezegd dat het gaat om Vlaamse bedrijven die, vanwege hun familiale aandeelhouderschap, een groot engagement hebben in de mediasector, die de mediasector kennen en die daarin al tientallen jaren aanwezig zijn. Het zijn geen buitenlandse groepen, en het zijn ook niet louter financiële partnerschappen. Het zijn ondernemingsgezinde partnerschappen. Het Mediahuis blijft verankerd in Vlaamse uitgevergroepen die een grote kennis van zaken hebben en die dit met een groot engagement vervullen.

Ik deel de bezorgdheid dat we deze krachtenbundeling moeten bewaken. Maar ik wil benadrukken dat we niet alleen de mogelijke negatieve bedreigingen mogen zien. We moeten

ook de opportuniteiten zien. Gezien de moeilijke economische omgevingsfactoren en de noodzakelijke investeringen waar de uitgeverijen en krantenredacties toch voor staan als ze die digitale trein op een klantvriendelijke manier willen uitbouwen, is die krachtenbundeling ook een goede zaak en bovendien noodzakelijk om de diversiteit te behouden.

Voorbeelden uit het verleden tonen aan dat een bundeling toch een divers kwalitatief aanbod kan opleveren. Ik verwijs naar de kranten binnen De Persgroep: De Tijd, De Morgen en Het Laatste Nieuws. Zonder deze krachtenbundeling hadden De Tijd en De Morgen het wellicht moeilijk gehad door hun kleinere doelgroep en nu zijn ze nog volwaardig aanwezig.

De betrokken uitgevers engageren zich om ook binnen Het Mediahuis de inhoudelijke verscheidenheid tussen De Standaard, Het Nieuwsblad, Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg te garanderen. Gezien de inhoudelijke verschillen, de missies, waarden en doelen, en de regionale accenten van de titels, zijn ze complementair. Dat geldt ook op de markt.

Wel deel ik de bezorgdheid van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) over de impact op de werkgelegenheid. Verschillende sprekers hebben ernaar verwezen. Er zijn zeker en vast synergieën op de redacties die gevolgen kunnen hebben voor het personeelsbestand, al dan niet in vast dienstverband. Ook voor lokale correspondenten bestaan er vragen, ook voor de ondersteunende diensten uiteraard. Ik ga ervan uit dat de betrokken mediahuizen sociaal overleg aangaan en in dialoog treden. Ze moeten een intern draagvlak zoeken voor hun plannen.

Dat er sprake is van mediaconcentratie is vanzelfsprekend. Economisch bekeken komt er een sterk blok bij. De vraag is – zoals professor Katia Segers stelde in enkele kranten – wat er met deze concentratie wordt gedaan of niet. Katia Segers stelt dat mediaconcentraties toch verschillen van andere concentraties. Bij media spelen ook de diversiteit en de democratische functie een belangrijke rol. Ik beaam dat. Als er maar twee spelers overblijven, moeten we daarover waken, want minder dan twee gaat niet.

Maar laten we ook stilstaan bij het alternatief. Als er echt titels waren verdwenen omdat de verliezen te groot waren, ging dat zeker ten koste van de diversiteit en pluriformiteit. Ik meen, maar dat is mijn persoonlijke inschatting, dat de huidige krachtenbundeling kan vermijden dat titels moeten verdwijnen omwille van economische omstandigheden.

Over de toelaatbaarheid van de joint venture zelf in functie van de Mediaconcentratie zal de federale Raad voor de Mededinging zich moeten uitspreken. De initiatiefnemers hebben meteen gemeld dat ze een dossier zouden indienen. Dat moet zijn beloop kennen voor de nieuwe joint venture operationeel kan worden.

De Raad voor de Mededinging kan ofwel de samenwerking verbieden, ofwel de samenwerking zonder meer toestaan, ofwel de samenwerking toestaan onder voorwaarden. De raad moet zich uitspreken veertig dagen nadat de aanmelding van de joint venture is gebeurd. Wel kan de raad bijkomend onderzoek vragen: in dat geval wordt de termijn met zestig dagen verlengd.

De betrokken bedrijven hebben me laten weten dat het de intentie is de bestaande titels te behouden, ze hebben een engagement daartoe genomen. Dat zal onderbouwd moeten zijn in het dossier dat ze bij de Raad voor de Mededinging aanmelden.

Krantenuitgevers, net als dienstenverdelers of commerciële omroepen in de audiovisuele mediasector, zijn natuurlijk commerciële bedrijven. We moeten ons hoeden voor regulerend optreden vanwege de overheid. Het is niet aan ons om op te leggen om bepaalde krantentitels te blijven uitgeven. Bij het nemen van inhoudelijke verscheidenheidsmaatregelen moeten we rekening houden met de persvrijheid. We moeten onze rol en de beperkingen daarvan in de democratie erkennen.

Wat ik wel kan doen en de voorbije jaren al gedaan heb, is via faciliterend beleid diversiteit, verscheidenheid en kwaliteit blijven stimuleren en ondersteunen. Voorbeelden hiervan zijn de initiatieven rond Kranten in de Klas waar de voorzitter naar verwees, de steun aan het Fonds

Pascal Decroos, steun aan de VVJ, opleidingssteun voor de Mediacademie, het traject rond talentmanagement en concrete projectsubsidies voor De Wereldmorgen en Apache.

Met het Steunpunt Media hebben we nu ook een instelling die op een wetenschappelijk verantwoorde manier content en nieuwsinhouden monitort. Het steunpunt kan op een objectieve en onafhankelijke manier de sector een spiegel voorhouden. Het becommentarieert en analyseert de evolutie in de sector. Zo wordt het debat gestoffeerd met onderbouwde feiten en data.

Ik geef u nog een mooie illustratie. Deze middag hebben minister Vandeurzen en ik het onderzoek bekendgemaakt dat het Steunpunt Media op onze vraag heeft uitgevoerd over slachtoffers in de media, hoe slachtoffers bewegen in de media, hoe journalisten en uitgevers daarmee omgaan. Dit geeft ons nieuw feitenmateriaal, dat is ‘food for thought’ voor de mediahuizen en het parlement. We kunnen de analyse voortzetten.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik heb geluisterd naar uw antwoord. Het belangrijkste lijkt mij dat u een debat of discussie opent over iets dat ons na aan het hart ligt. Ik hoor het graag zeggen: ‘optimism is a moral duty’. Dat zeiden ze echter ook in 1940. Men was toen ook optimistisch over een bepaald persoon. U ziet waartoe zo’n naïviteit kan leiden.

Het heeft niets te maken met negativisme, maar eerder met realisme. Het is daarnet aangehaald: bij radio is er ook een bestaand duopolie qua marktaandeel. Het beleid kan wel degelijk helpen. Ik vind dat een mooi voorbeeld. Waarin heeft het beleid in dit verhaal over radio kunnen bijsturen? Zorg voor de modaliteiten waardoor concurrentie mogelijk is. Bij radio was dat wat gemakkelijker. Je kunt als overheid moeilijk een krant gaan uitgeven. Daar ben ik helemaal geen voorstander van. Bij radio ging het eerder over landelijke vergunningen. Er was de samentrekking van de regionale vergunningen die omgevormd werden naar één nationale vergunning. Op die manier is bijvoorbeeld Nostalgie op de kaart komen te staan doordat die met gelijke middelen kon strijden met de twee andere grote groepen. Het beleid kan, mits de juiste keuze, ingrijpen – hoewel dat misschien een wat te negatief woord is – en bijsturen.

Ik heb goed geluisterd naar wat iedereen zegt. Uit wat wij tot nu toe aan gegevens hebben ontvangen, blijkt dat de samenwerking niets te maken heeft met het mogelijk verdwijnen van titels of kranten. Er is de afgelopen maanden geen enkel bericht geweest over het mogelijk verdwijnen van een bepaalde titel wegens economische omstandigheden. Wat is het juiste perspectief? Ik weet hoe beperkt de invloed van de politiek en van u, als minister van Media, is. We moeten de optelsom maken. Ik heb de afgelopen jaren kritiek geleverd in verband met het rapport over mediaconcentratie in Vlaanderen. Je ziet wat daar aan het gebeuren is. Kun je dat tegenhouden? Natuurlijk niet. Dat is nu eenmaal de markt. Je moet die ook laten spelen.

We weten wat de tendens is. De magazines zijn in vrije val. Het is vreemd dat men nu gaat samenwerken voor de kranten, terwijl de magazines veel meer problemen kennen, hoewel ze hogere oplages hebben en veel hogere inkomsten uit reclame dan de kranten. Je moet het in dat perspectief plaatsen. Ik heb geen melding gekregen dat die kranten onder vuur liggen.

Er moet mij iets van het hart: als er op de televisiemarkt een nieuwe speler komt, dan juichen het parlement, de regering, u en de politiek. Als er op de krantenmarkt nog maar twee spelers overblijven – indien de joint venture plaatsvindt –, wordt er even hard gejuicht. Dat vind ik vreemd. Je zou dat moeten doortrekken. Concurrentie is belangrijk. De redding van De Morgen in de vorige eeuw door de heer Van Thillo is, naar ik vrees, niet meer vergelijkbaar met de huidige mediasituatie. Kranten zijn meer dan ooit geworden tot promomachines voor alle andere mediaproducten die in de portefeuilles zitten van die groepen. Zij maken een commerciële ‘cross’. Ze verkopen kranten door acties: van bekertjes tot dvd’s, extra magazines, glossy weekendbijlages. Al die andere producten los van de pure corebusiness van een krant zorgen ervoor dat er nog wordt gerealiseerd en verkocht. Het aantal lezers is ondergeschikt aan de agendasetting. Daar wringt het schoentje van dit verhaal.

De VRT-radiozenders beginnen 's nachts nog altijd – dat was al zo in de tijd dat de dieren nog spraken – met de titels van de ochtendkranten. Die titels bepalen de redacties die daarin volgen 's morgens vroeg op de radio. Ze bepalen wat de televisiezenders zullen brengen en wat er allemaal online wordt gebracht. En wat Belga uitstuurt: we kennen het toch allemaal? Daar wringt volgens mij het schoentje. Er zijn voorbeelden genoeg van journalisten die te kritisch werden bevonden, opzij werden gezet door de weinige broodheren – want het worden er steeds minder – en niet meer aan de bak komen. Waarom?

Het project Apache is – nog altijd – een interessant project. Ik ken een aantal journalisten die deel uitmaken van dat project. We moeten eerlijk zijn: die mensen zijn opzijgezet door een bepaalde broodheer. Zij konden niet meer aan de slag bij andere groepen omdat de keuze heel beperkt was. Zij hebben dat initiatief met veel enthousiasme genomen om te bewijzen dat ze er journalistiek kunnen staan en kunnen wegen tegen de grote Van Thillo en co. Het is een leuk alternatief. Ze brengen artikels waar je voor of tegen bent. Het is een journalistiek die volgens mij wordt geapprecieerd door veel mensen. Hun impact in Vlaanderen is echter zeer beperkt, om de doodeenvoudige reden dat zij als ex-werknemers worden doodgezwegen in de nationale media die in de portefeuille zitten van datgene waarover we vandaag discussie beginnen te voeren.

Zij bepalen wat er in de media komt. Dat is de agendasetting. Dat is mijn grootste bekommernis. Van mij mag iedereen investeren. Synergie, economische rentabiliteit: ik heb er alle begrip voor. Maar het belangrijkste dat we voor ogen moeten houden, is de bepaling van hoe het nieuws zal worden gebracht en via welke media: digitaal, het hele pakket, de hele portefeuille. Ik vrees dat er te weinig groepen zijn met impact. Er zijn veertig websites. Laten we eerlijk zijn: www.hln.be heeft een redactie die veel groter is dan die van de openbare omroep. Die redactie kost enorm veel geld. Ik zie de cijfers van het Centrum voor Informatie over de Media (CIM) over alle onlinemediën. Dat heeft impact. Op het moment dat het impact heeft, bepaal je de agenda. Minister, daarin schuilt het gevaar.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, het is in ieder geval goed dat we onze bezorgdheid eens hebben geuit en dat u daarop hebt geantwoord. Ik heb in ieder geval genoteerd dat u twee spelers op de markt het absolute minimum vindt. Dat moeten we dus in de gaten houden.

De heer Caron zegt dat het parlement eigenlijk nul komma nul in de pap heeft te brokken wat dat dossier betreft. Hij heeft daar gelijk in, maar niet helemaal. We weten dat iedereen ons op een bepaald moment nodig heeft. Dat geldt ook voor de grote mediaspelers. Zij hebben ons ook wel eens nodig als decreetgever. We hebben dat recent gemerkt met het decreet Signaalintegriteit, straks hebben we het over de regionale omroepen. We komen elkaar wel eens tegen. In die zin vind ik het niet slecht dat de minister, als ze daar de kans toe ziet, de aandacht vraagt van die spelers voor de pluriformiteit van redacties en het informatieaanbod.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, ik was verheugd dat u de Volksgazet hebt aangehaald. De grote naam van de Volksgazet was Jos Van Eynde.

De voorzitter: U lijkt er een beetje op, fysiek dan.

De heer Wim Wienen: Weinige mensen weten dat die man ook een hevig supporter van Berchem Sport was en zelden een wedstrijd miste op Het Rooi. Ik had niet zozeer een politieke sympathie voor de man, dan wel een sportieve. Hij heeft me ooit nog een medaille uitgereikt toen ik met de preminiemen van Berchem Sport kampioen had gespeeld. Dat is mijn herinnering aan die man.

Minister, ik ben enigszins gerustgesteld door uw antwoord. U hebt alle elementen toch even bekeken. U hebt ook gezegd dat waakzaamheid geboden blijft. Dat is belangrijk, denk ik. In het slot van uw antwoord had u het erover dat ingrijpen als overheid heel moeilijk is en dat we daar

heel voorzichtig mee moeten zijn. Ja, soms is het wel nodig. Ik denk dat we dat met dit parlement hebben bewezen, onder meer met het decreet Signaalintegriteit. Ingrijpen klinkt wat negatief, maar bijsturen moet nog altijd mogelijk zijn. Die waakzaamheid is enkel nuttig als we ook kunnen bijsturen wanneer het nodig is. Ik hoop alleszins dat dat ook uw ambitie is.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik wil u danken voor het volledige antwoord, met alle elementen. Ik heb begrepen dat de CEO's en de voorzitters het engagement hebben opgenomen om de titels te behouden. Dat is belangrijk. De vraag is in hoeverre ze die engagementen kunnen blijven waarmaken in de toekomst.

De bezorgdheid over de gevolgen op de werkvloer blijft. U hebt al aangegeven dat daarop via sociaal overleg moet worden geanticipeerd. Er is voor de mensen op de verschillende redacties een taak weggelegd om dat traject goed op te volgen en de zaken goed in de gaten te houden, en als er zich zo'n situatie zou voordoen, daar met structurele flankerende maatregelen een antwoord op te bieden. Op langere termijn moet er misschien worden gekeken op federaal niveau naar steun voor de mediagroepen, om alle elementen die kunnen dienen om die zaken veilig te stellen, in een globaal pakket mee te nemen.

De voorzitter: De interpellaties en de vraag om uitleg zijn afgehandeld.

■